

– Jag har alltid litat på mitt eget omdöme

Den schweiziska konstnären Paul Klee är hans favorit. En fantasifull och personlig konstnär, precis som den före detta Uppsalaprofessorn Carl Gemzells privata konstnsamling som nyligen visades på Moderna Museet i Stockholm. En utställning av en riktig samlare där tycke och smak verkar gå före värdet.

INTERVJU ANNA FRANKLIN

Carl Gemzell, som idag är 86 år, är gynekolog och internationellt känd för sin metod att genom hormonbehandling bota en viss typ av infertilitet hos kvinnor. Vid sidan av sin forskning har han haft sitt starka konstintresse och under åren byggt upp en mycket personlig tavellkollektion.

– Jag har alltid litat på mitt eget omdöme och köpt det jag tyckt om, säger han.

Anledningen till att han började intressera sig för konst var att hans gamla skolkamrat Gunnar Lundgren, son till bankdirektören Adolf Lundgren, fick med honom på några galleriturer i Stockholm. Även i dennes föräldrahem kunde han skåda många verk av bland andra Hilding Linnqvist, Fritiof Schöldt och Axel Nilsson. De var också ofta på besök där vilket gjorde att han lärde känna dem.

Han vistades ibland i deras ateljéer och vid ett besök hos Hilding Linnqvist köpte han sitt första konstverk, ett litet utkast till gobelängen i Stadsbiblioteket. Det var då Carl Gemzells konstnsamling började ta form.

I början av 1930-talet var han hos Fritz Reuterswärd på Färg och Form vid Brunkebergstorg i Stockholm, för att se en utställning av Axel Nilsson.

– Jag köpte en av de största målningarna, på avbetalning förstås, tillägger han. Något annat hade jag inte råd med.

Mellan 1930 och 1940 skaffade sig Carl Gemzell en svensk samling av bland andra Axel Nilsson, Fredrik Schöldt och Ragnar Sandberg – alla verken betalades per månad.

En riktig samlare. Professor Carl Gemzell har under flera år byggt upp en gedigen konstnsamling som både är personlig och finstämd.

Han började också intressera sig för Fjärran Österns konst, närmare bestämt kinesisk keramik.

– Det mesta hittade jag hos Eskil Artberg på Japanska Magasinet, berättar han. Mycket har jag kvar hemma i ett vitrinskåp.

Efter kriget köpte inte Carl Gemzell så mycket konst. Han doktorerade 1948 och hade därför mycket att göra med sin forskning. Strax därefter åkte han till

USA för att studera hormonforskning vid Berkley-universitetet 1949–1951.

– Det var där som jag skaffade mig min första Klee – »Mann des Winters», säger han och minns: Jag blev så väldigt förtjust i den.

– Det var av en dam som hade en mycket fin samling som hon inte var in-

Flora. Henri Laurens' bronsstaty från 1935.

1960 tillträdde han en professur på Akademiska sjukhuset i Uppsala där han stannade i 15 år. Därefter åkte han tillbaka till USA där han levde gott, något som dock inte innebar några fler inköp av konst. En tid bodde han också i Puerto Rico, senare i Florida där hans hustru dog 1990.

– Jag har återvänt till Sverige nu, säger han. Och jag köper ingen konst längre. Det går helt enkelt inte att komma över konst till rimliga priser idag.

– Om jag blev erbjuden en Klee, möjligtvis. Men jag har sett det mesta av honom i Bern och i USA.

Han minns och berättar vidare om sina intressanta bekantskaper med gallerister och konstnärer.

– Jag fick mycket hjälp av min syster Eva af Burén som också hade ett galleri. Av henne köpte jag glasskulpturerna av Eric H Olson som fanns med på utställningen på Moderna museet.

På vilket sätt har konsten berikat hans liv?

– Jag fäster mig mer vid det som är estetiskt än det som är gammalt, säger han. Saker som är vackra att ha omkring sig.

– Och att jag och min gode vän bara lodade omkring på lördagarna och tittade in hos konsthandlare och i små antikvitetsaffärer var en del av nöjet.

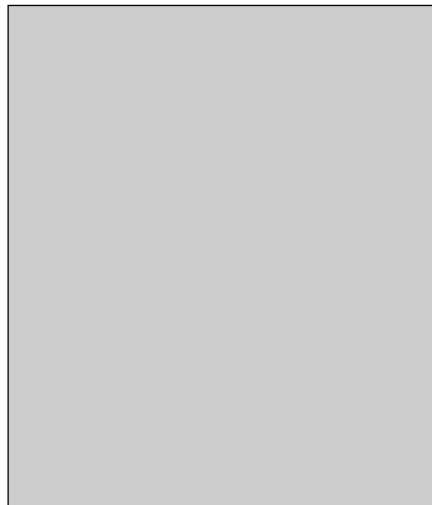
Har han några goda råd till unga konstnärer idag?

– Man måste ta kontakt med konstnärerna och lära känna dem. Sedan kan man kanske göra en överenskommelse och köpa på avbetalning.

Någon direkt koppling mellan hans arbete som forskare och läkare kontra intresset för konst kan han dock inte komma på. Eller om synen på konsten har betytt något för hans yrke.

– Det var en svår fråga, svarar Carl Gemzell. ●

Sträng befallning. Akvarell från 1930 av Wassily Kandinsky.

Rött landskap. Olja på papp från 1921, målad av Paul Klee.

olikheterna i årets årsbok från Statens Konstmuseer, som helt ägnas åt Carl Gemzells samling.

Första utställningen

Det här var hans första utställning, han har inte velat ställa ut den tidigare. Avgörande nu var konstprofessor Ulf Linde och Nina Öhmans intresse för samlingen, som de såg i Carl Gemzells hem på Medevi Brunn.

– Jag hade ingen tanke på att den skulle väcka sådant uppseende.

I förordet till boken skriver Ulf Linde: »... jag vill få läsaren att förstå att Carl Gemzell inte hör till den sortens samlare som av en nyck skaffar sig dusintals målningar av något aktuellt 'namn' och sedan ställer in dem i ett bankvalv. Han vill leva bland sina tavlor; de är valda med stor omsorg. Helheten är alltigenom personlig – ett rent klingande uttryck för hans betagenhet.»

Överintendent Olle Granath på Moderna Museet anser att det som ger Carl Gemzells samling en speciell karaktär är kombinationen av små format och hög kvalitet.

Att Carl Gemzell vill leva med sina verk visar inte minst det faktum att han gjorde sig av med ett par stora målningar av Ragnar Sandberg, inte för att han inte tyckte om dem, utan för att han helt enkelt då fick plats för fler i sin lägenhet. På 1950-talet sålde han till sist hela sin svenska samling och bytte ut alla mot flera Klee, Kandinsky, Léger, Arp, Gromaire och skulpturer av Henri Laurens, osv.

tresserad av. Jag köpte också den vackra blå tavlan av Kandinsky – Stödskäran.

På vägen hem kom han över han sin andra Klee – »Schrift Zeile» från 1937.

När han kom tillbaka till Stockholm visade det sig att Klee-febern hade spritt sig. Gösta Olson hade ordnat en Klee-utställning på Svensk-Franska.

– Jag köpte sedan »Rött landskap» av Klee, en av mina favoritmålningar.

Den största orsaken till att Klee är den konstnär som Carl Gemzell tycker mest om – han äger fjorton verk – är att ingenting är sig likt från den ena tavlan till den andra.

– Han har sådan fantasi och är så omväxlande, säger han medan han visar på

Punkt och linje. Tusch från 1925 av Wassily Kandinsky.

